

Utdrag av foredrag i Bergen Arbeiderpartis
representantskap 2. november 1976.

Det har i den siste måneden fra enkelte hold vært reist tvil om hvorvidt vi egentlig er inne i noen økonomisk oppgang, eller om vi fortsatt er i bunnen av det økonomiske tilbakeslag. Noen av de spekulasjoner som har vært gjort, kan være egnet til å skape forvirring og usikkerhet omkring den økonomiske situasjon og utviklingen foran oss. Jeg vil derfor gjerne nytte høvet til å summere opp hovedtrekkene av den økonomiske situasjonen slik den nå for-

- 2 -

toner seg med den ferskeste statistikk og de nyeste oppgaver fra de ulike næringer.

La meg først slå fast at både Norge og hele den vestlige verden har passert bunnen av det store økonomiske tilbakeslaget i 1974-75, og er på vei oppover. Det foreligger ingen opplysninger eller ansvarlige vurderinger som rokker ved den hovedkarakteristikk at vår økonomi er på vei oppover igjen når det gjelder sysselsetting, produksjon og eksport.

Men, vi står ikke overfor en oppgang som er like sterk på alle felter. I de seneste månedene har det vist seg at oppsvinget ikke har vært så sterkt som det tidligere så ut for. Dette bildet ser ikke ut til å forandre seg i de første månedene. Enkelte næringer og deler av næringer

ligger etter i forhold til den generelle tendensen. Her kan fortsatt problemene være store både når det gjelder å holde sysselsettingen oppe, og når det gjelder å sikre avsetning til priser som gir lønnsom drift.

I storparten av norsk industri er produksjonen høyere nå enn for 1 år siden. Det har ut gjennom 1976 foregått en vekst. Det antas at produksjonen i annet halvår vil bli høyere enn i annet halvår 1975, og også høyere enn i første halvår i år. Men bak dette generelle bildet ligger betydelige variasjoner.

Enkelte industrigrener har alvorlige vansker med ordretilgang og lønnsom avsetning. Dette gjelder skipsbyggingsindustrien, deler av treforedlingsindustrien, Teko-industrien og enkelte andre industrigrener.

Skipsbyggingsindustriens problemer er knyttet til den internasjonale skipsfartskrise. Etter hvert som arbeidet fullføres på skip som har vært kontrahert tidligere, lykkes det ikke verftene å få nye tilsvarende ordrer. Regjeringen har vært klar over dette problem. Det er opprettet et eget utvalg med representanter for næringen og myndighetene for å gi tilråing til Regjeringen om hvilke tiltak som bør treffes for å hjelpe denne næringen og alle som er knyttet til den. I tillegg til dette har Regjeringen bedt statssekretærene i Industridepartementet, Handels- og skipsfartsdepartementet, Finansdepartementet og andre berørte departementer om å koordinere en del kortsiktige tiltak for å begrense problemene.

I treforedlingsindustrien har bl.a. den store av-

hengigheten av det britiske marked, hvor oppsvinget ennå ikke har gjort seg så sterkt gjeldende som i andre eksportmarkeder, ført til betydelige avsetningsproblemer for en del bedrifter. Vurderingen innen næringen og i Regjeringen er at vi her står overfor et avsetningsproblem av midlertidig art. Når det internasjonale oppsvinget gjør seg mer gjeldende, vil etterspørselen etter treforedlingsindustriens produkter ta seg opp igjen.

Problemene i Teko-industrien er velkjente. Det dreier seg her om det noe mer langsiktige problem for et industriland med høye arbeidskostnader å opprettholde sin konkurransedyktighet i disse næringene.

Regjeringen er spesielt opptatt av denne næringen, både fordi det knytter seg bestemte problemer til noen av

de mindre industristeder hvor avhengigheten av bedrifter i Teko-industrien er stor, og fordi det dreier seg om kvinnelige arbeidsplasser, og kvinner har gjennomgående vanskeligere for å finne annet arbeid. Regjeringen la derfor i forrige uke fram forslag for Stortinget om støtte-tiltak til Teko-industrien i 1977 til erstatning for de midlertidige ordninger som utløper i år. Dels dreier det seg om en forlengelse av en driftsstøtte knyttet til hver arbeidstime. Det dreier seg også om bevilgning av statsmidler til investeringsstøtte.

Det finns flere enkeltbedrifter og spesielle deler av industrien enn de jeg her har nevnt som ennå ikke har overvunnet det økonomiske tilbakeslaget. Men i en slik kort, generell framstilling, vil jeg ikke komme nærmere

inn på det. Men la meg også skyte inn at i mange av våre industrigrener er avsetningsforholdene for tiden gode og sysselsetting og produksjon høy.

Det er naturlig i første rekke å trekke fram aluminiumsindustrien og den elektrokjemiske industri. Også i de beskyttede næringer, som produserer for hjemmemarkedet, er aktiviteten høy. Dette er delvis et resultat av den aktive motkonjunkturpolitikk som har vært ført.

Skipsfarten, i første rekke tankskipsfarten, har vært sterkere rammet av tilbakeslaget enn industrien. I tillegg til den konjunkturmessige nedgang vi har hatt, har det oppstått et mer langsiktig overskudd av tonnasje på verdensmarkedet i forhold til verdens behov for slike frakter. Tankmarkedet har utover i 1976, trolig som et resultat av den alminnelige oppgangen, vist en svak bedring.

Denne har vært stor nok til å redusere opplagsflåten, og gjøre det mulig for tankskip å oppnå dekning av variable driftsutgifter. Men fortsatt gir ikke fraktmarkedet muligheter for dekning av kapitalutgifter under dagens lave frakter. Men la oss være klar over at fortsatt seiler ca. 2/3 av tankflåten til frakter som er fastlagt for flere år siden, og som gir full dekning av alle kostnader. Noen ytterligere markert bedring av tankmarkedet har vi ikke regnet med før om flere år, og denne vurderingen gjelder fortsatt.

Jeg vil også gjerne gi noen vurderinger av arbeidsmarkedet og utsiktene for sysselsettingen i den vinteren som nå står for døren. Fordi den samlede økonomiske virksomheten er større nå enn for 1 år siden, vil også

tendensene til ledighet være lavere. Men fordi det alminnelige internasjonale oppsvinget for tiden ikke har full styrke, vil vi trolig også til vinteren stå overfor et ledighetsproblem som er større enn vi har vært vant til. Ledighetsproblemet vil imidlertid være mindre enn i fjor vinter.

For å kunne møte en uheldig utvikling på arbeidsmarkedet, vil Regjeringen legge opp en beredskapsplan mot arbeidsløshet i det kommende halvår.

Planen vil omfatte en rekke selektive tiltak, såsom støtte til bedriftsintern opplæring, ulike opplæringsprogrammer for ungdom, ekstraordinære bygge- og anleggsarbeider for stat og kommuner, finansiering av lagerproduksjon,

likviditetslån m.v. Våre erfaringer fra forrige vinter vil være oss til god hjelp for å få tiltakene til å virke enda smidigere og mer effektivt.

Regjeringen arbeider med et eget opplegg for å aktivisere arbeidet med å bekjempe ledighet blant unge mennesker.

Prisutviklingen er uten tvil det vanskeligste og mest alvorlige problem i vår økonomiske situasjon for tiden. Derfor har Regjeringen ved utarbeidingen av statsbudsjettet for 1977 lagt vekt på at den samlede virkning av statsbudsjettet og andre sider ved den offentlige finanspolitikk i året som kommer, bidrar til å stabilisere denne side av vår økonomi. Men det er også viktig at partene viser den nødvendige forståelse og samarbeidsvilje under det lønns- og inntektsoppgjør som vi skal ha til våren.

Jeg vil også understreke ansvaret til enda en gruppe i dette bildet. Det gjelder alle de som fastlegger priser og andre ytelser uten å være direkte bundet av avtaler i inntektsoppgjøret, offentlige reguleringer eller noen annen binding. Dette gjelder en meget stor del av vårt

næringsliv hvor prisdannelsen er fri. Jeg vil på det sterkeste understreke det ansvar som påligger alle som er med på å fastlegge priser, avanser m.v., og at man må vise forståelse for den vanskelige situasjon vi er i, og gjøre sitt for å bidra til å redusere det sterke press vi har i vårt prisnivå. Vi må ikke glemme at det vi kaller prisnivået, er summen av en lang rekke enkeltpriser, som alle er av betydning for den samlede prisutvikling.

Vi har i 1976 unngått å få en prisutvikling som er verre enn i de fleste av våre samhandelsland. Men det er en reell fare for at vi i 1977 kan få en prisutvikling som ikke er i takt med de fleste andre landene. Dette vil i så fall bidra til å forsterke mange av våre avsetnings- og sysselsettingsproblemer.

Jeg har i denne framstilling lagt vekt på å betone de problemer som vi finner i deler av vårt økonomiske liv for tiden. Men la ikke denne betoning skjule det forhold at hovedtrekket i vår økonomi er en økonomi i sunnhet, stabilitet, utvikling og vekst. Dette skyldes ikke bare oljevirkksomheten. Også på mange andre felter er det oppmuntrende trekk i bildet, med høy produksjon og sysselsetting, god avsetning og gode inntektsforhold. Det er ingen grunn til å bli grepet av motløshet. Med en økonomi som totalt sett er så sterk som den norske, har vi alle muligheter til å mestre de stedlige problemer som oppstår.